

Nationalt forskningsprogram vedr. studieaktivitetsmodellen

Projektrapport

Projektnummer 14/019795

Forskningsprojekt i UC sektoren

Indhold

1. Resumé	3
2. Projektbeskrivelse	4
2.1 Formål	4
2.2 Forløb.....	5
2.3 Metode	5
3. Projektets rammer og organisering.....	5
3.1 Organisering af programmet.....	5
3.2 Finansiering	6
3.3 Udvælgelse af projekter	6
3.4 Programmets projekter.....	7
4. Projektets resultater.....	8
4.1 Hvilken betydning forskellige deltagerforudsætninger har for opfattelser af studieaktivitetsmodellen	8
4.2 Epistemiske strategier i studieaktivitetsmodellen.....	9
4.3 Studieaktivitetsmodellen som fælles udviklingsredskab i interprofessionelle undervisningsforløb	9
4.4 Didaktiske udfordringer i selvforvaltede læringsrum	10
4.5 Blended learning i studieaktivitetsmodellen – et professionsdidaktisk design	12
4.6 Konklusioner og perspektiver	13
4.7 Andre projekter tilknyttet professionshøjskolerne	16
5. Informationsaktiviteter	16
6. Afrunding.....	17

1. Resumé

Nationalt forskningsprogram vedrørende studieaktivitetsmodellen er gennemført med støtte fra Uddannelses- og Forskningsministeriet med en bevilling på 3.495.000 kr. og er gennemført i perioden 2015-2017. Forskningsprogrammet er initieret af UC sektorens rektor-kollegium og er iværksat for at frembringe forskningsbaseret viden om, hvordan professionsuddannelse og professionsdidaktik kan videreudvikles med udgangspunkt i professionshøjskolesektorens fælles studieaktivitetsmodel. Studieaktivitetsmodellen har som overordnet formål at tydeliggøre, hvordan erhvervs- og professionsrettet uddannelse udover klassiske undervisningsaktiviteter benytter varierede studieaktivitetsformer, der tilsammen tilgodeser det særegne i en erhvervs- og professionsuddannelse.

Der er gennemført 5 projekter som tilsammen belyser de tre overordnede forsknings-spørgsmål:

- a) Hvordan påvirker studieaktivitetsmodellen såvel tilrettelæggelse af uddannelser som de anvendte undervisnings- og faciliteringsformer?
- b) Hvilken betydning har modellens implementering for studerendes studieintensitet, læringsaktiviteter og -udbytte, herunder hvorvidt forskelle i deltagerforudsætninger og læringsstrategier forstærkes eller udjævnes?
- c) I hvilken udstrækning påvirker implementeringen af modellen videndeling om pædagogik og didaktik på tværs af uddannelser og institutioner, således at der fremmes god praksis samt effektive koncepter for uddannelse og studenterdeltagelse?

De overordnede konklusioner fra projekterne peger på, at arbejdet med studieaktivitetsmodellen synes at have et uudnyttet potentiale til at støtte op om de studerende selvstændige arbejde i professionsuddannelserne, herunder kommunikere om den fælles ramme for at tale om undervisning og selvstændige studieaktiviteter. Forskningsprojekterne peger særligt på tre forhold, der kan styrkes og kvalificeres i anvendelsen af studieaktivitetsmodellen:

1. Bedre tilrettelæggelse af sammenhæng mellem teori og praksis i professionsbachelor-uddannelserne
2. Sikre en sammenhængende anvendelse af modellens forskellige kategorier
3. Sikre kompetenceudvikling for undervisere med fokus på hvordan studieaktivitetsmodellens fire kategorier kontinuerligt udvikles og anvendes.

Generelt synes studieaktivitetsmodellen ikke kendt, anerkendt og anvendt af hverken studerende og underviserne i det omfang, det kunne forventes. Studieaktivitetsmodellens formål kan alene indfri sit potentiale om gennemsigtighed og forventninger, hvis den bliver kendt, anerkendt og anvendt på et mere systematisk grundlag i sektoren. Den digitale tilgang ser imidlertid ud til at aktivere studerende på nye og hermed ukendte måder for studier.

De fem projekter - forskellighederne ufortalt – peger samstemmende på, at skelnen mellem professionsuddannelse og professionsudøvelse mere dækkende kunne reflekteres gennem forholdet mellem professionskvalificering og professionsudøvelse fordi professionskvalificering kan foregå gennem flere læringsrum. Studieaktivitetsmodellen har fire centrale kvalificeringsarenaer (de 4 kategorier), der påvirker professionsudøvelsen i spændingen mellem formaliseret læring og ikke-formaliserede læring

Studieaktivitetsmodellen er en model for uddannelse, organisering af indholdet, tilrettelæggelse af undervisning og undervisernes strukturering af, hvordan de studerendes læring kommer i fokus. Denne tilgang står stærk i de fem projekter, hvor udgangspunktet er læringsforskning, hvor der rettes søgelys mod de lærende som aktør i uddannelsen. De fem forskningsprojekter konkluderes samlet, at studiet af kommunikation i studieaktivitetsmodellen i sit udgangspunkt tager afsæt i de lærende og den aktivitet, som disse indgår i, hvad enten det er med intentionen om at lære eller læring skal ses som et resultat af de ikke-intenderede processer. Selv om de didaktiske undervisningssituationer er designet med læring som hensigt, sker læringen tilsyneladende mere effektivt i uformelle situationer i spændingen mellem et individuelt kognitivt perspektiv og et socialt-kontekstuel perspektiv.

Alle fem forskningsprojekter har opmærksomheden rettet mod vidensudviklingen i professionsuddannelserne og mulighederne for i praksis at udøve professionernes virksomhed. Forholdet mellem formel uddannelse og professionsudøvelse står centralt, hvor studieaktivitetsmodellen kan udvide det didaktiske refleksionsrum i den formelle professionskvalificering og den praktiske professionsudøvelse. Det er væsentligt, at fremtidig forskning i højere grad må få greb om samspillet mellem de fire kvalificeringsarenaer og deres samlede betydning for studier i og med professionsudøvelse.

I den fremtidige forskning og udvikling af studieaktivitetsmodellen vil et af opmærksomhedspunkterne fx skulle rettes mod den kvalificering, der sker gennem professionsudøvelsen, og hvordan dette virker tilbage på den formelle uddannelse.

Rapporten er udarbejdet af forskningsprojektets følgegruppe og forskningsledelse.

2. Projektbeskrivelse

2.1 Formål

Projektets overordnede formål er at frembringe forskningsbaseret viden om, hvordan professionsuddannelse og professionsdidaktik kan videreudvikles med udgangspunkt i professionshøjskolesektorens fælles studieaktivitetsmodel. Der er på tværs af de tre overordnede forskningsspørgsmål opstillet fem forskningstemaer, der har været anvendt ved bedømmelse af ansøgninger om projektstøtte fra forskningsprogrammet. De fem temaer er:

- Studieaktivitetsmodellens transformation fra policy dokument via institutionelle styringstekster til uddannelsernes tilrettelæggelse og undervisningsplan
- Studieaktivitetsmodellen som plan og realiseret undervisnings- og faciliteringsforløb, herunder i praktik/klinisk uddannelse. Systematisk påvirkning af teamsamarbejde, undervisningsmønstre, aktiviteter og brug af læremidler i bred forstand. Sammenhæng med kommende professionsudøvelse.
- Studerendes opfattelse af studieaktivitetsmodellens betydning for deres uddannelse og studiepraksis, herunder praktik/klinisk undervisning
- Studerendes konkrete studiepraksis – herunder studieintensitet - set i perspektiv af studieaktivitetsmodellen, herunder betydningen af forskelle i deltagerforudsætninger
- Studieaktivitetsmodellens italesættelse og betydning for den pædagogiske og didaktiske videndeling, såvel blandt underviser teams inden for uddannelser som på tværs af uddannelser og institutioner.

2.2 Forløb

Forskningsprogrammets forløb er organiseret omkring 2 ansøgningsrunder med ansøgningsfrist henholdsvis d. 24. april 2015 og 1. februar 2016. Forskningsledelsen, bestående af Docent, Cand. Pæd., Ph.d. Preben Olund Kirkegaard fra University College Nordjylland og Associate Professor Mona Lisa Dahms fra Aalborg Centre for Problem Based Learning, Department of Development and Planning, Aalborg University, har vurderet den enkelte projektansøgning og har udarbejdet en indstilling til forskningsprogrammets følgegruppe, som har truffet endelig beslutning om udvælgelse af projekter til bevilling af projektmidler.

Forskningsledelsen har afholdt 2 årlige møde med det enkelte projekt, ligesom der er afholdt fællesmøde for de fem projekters projektleder med henblik på projektstatus og erfaringsudveksling. Formanden for følgegruppen har ligeledes deltaget i fællesmødet i 2016.

Følgegruppen har afholdt 4 møder med behandling af projektstatus, regnskab, beslutning om projektbevillinger samt drøftelse af formidling og spredning af forskningsprogrammets resultater, herunder plan for afslutningskonference.

Der har været afholdt årlige møder med Uddannelses- og forskningsministeriet, Styrelsen for Forskning og Uddannelse med deltagelse af repræsentanter for afdeling for Professions- og Erhvervsrettede Videregående Uddannelse og Forskningsprogrammet repræsenteret ved formand for programmets følgegruppe og programmets forskningsleder. Der er udarbejdet årsrapporter til styrelsen med projekt- og økonomistatus og disse rapporter er godkendt af styrelsen uden bemærkninger.

Forskningsprogrammet afsluttes med skriftlig afrapportering af de enkelte projekter samt med formidling af projekterne på en afsluttende forskningskonference 22. marts 2018.

2.3 Metode

Som følgeforskning varierer metodevalg i de enkelte projekter alt efter undersøgelsens formål og genstandsfelt. Der er iværksat fem delprojekter, der hver for sig belyser den uddannelsespraksis, hvori studieaktivitetsmodellen udfoldes på tværs af uddannelser, institutioner og faglige kulturer. Der er således anvendt en vifte af forskningsmetodologier, som beskrives nærmere under de enkelte projekter.

3. Projektets rammer og organisering

3.1 Organisering af programmet

Programmet styres af en forskningsledelse omfattende henholdsvis en universitetsforankret og en UC-baseret forsker med reference til en af UC Rektorkollegiet nedsat følgegruppe, der også omfatter en nordisk forsker med baggrund i forskningsmiljø for udvikling af professions- og erhvervsrettet uddannelse. Forskningsledelsen er i samarbejde med følgegruppen ansvarlig for at initiere projekter til belysningen af programmets faglige genstandsområde.

Der er endvidere afholdt videndelingsseminarer for projektlederne for at fremme projekternes gensidige berigelse og nyttiggørelsen af de forskningsresultater, der skabes. Projektansøgninger har gennemgået en faglig kvalitetsvurdering af forskningsledelsen og vurderingen

er præsenteret for følgegruppen som udgangspunkt for udvælgelse af programmets projekter.

Alle projekter er forankret i en af professionshøjskolerne.

Kontakt til rektorkollegiet	Rektor Stefan Herman, Metropol Forsknings- og Udviklingsdirektør Jørgen Thorslund, UCL (til 1. januar 2016) (formand for følgegruppen)
Følgegruppe	Vicedirektør Ulla Mulbjerg, UCL (fra 1. januar 2016) Dosent Marit Allern, Ressurssenter for undervisning, læring og teknologi, Universitetet i Tromsø Dekan Randi Brinckman, Metropol Direktør Erik Hygum, VIAUC
Forskningsledelse	Lektor Mona-Lisa Dahms, Institut for planlægning, Aalborg Universitet Docent Preben Olund Kirkegaard, UCN

3.2 Finansiering

Styrelsen for Videregående Uddannelser har givet tilsagn om tilskud på op til 3.495.000 kr. til gennemførelse af projektet Nationalt forskningsprogram vedr. studieaktivitetsmodellen. Forskningsprogrammet gennemføres i perioden 2015-2017. Tilskuddet er baseret på et krav om medfinansiering, som rektorkollegiet har fastsat til min. 30 % i stedet for det at styrelsen ønskede minimumskrav om 10% medfinansiering. Bevillingsstørrelsen for hvert projekt er max. 1 mio. kr. for et 2-årigt projekt.

Herudover inkluderer projektet mulighed for at tilknytte eksisterende institutionsinitierede projekter vedr. studieaktivitetsmodellen baseret på intern finansiering på de enkelte professionshøjskoler. Formålet er at få så bred en belysning af forskningstemaerne som muligt. Der gives to eksempler på sådanne projekter i afsnit 4.6.

Professionshøjskolen University College Lillebælt er ansvarlig for bevillingen fra styrelsen. Regnskab og ledelsespåtegninger er indsendt sammen med denne afrapportering.

3.3 Udvalgelse af projekter

Forskningsprogrammets midler er annonceret på UC rektorkollegiets hjemmeside og formidlet på de enkelte professionshøjskoler via den enkelte institutions repræsentant i UC sektorens Uddannelsespolitiske udvalg.

Projektansøgningerne er udarbejdet med udgangspunkt i en række eksplicite obligatoriske indholdselementer og er bedømt af forskningsledelsen med udgangspunkt i nedenstående kriterier. Alle kriterier er bedømt på en skala fra 1-5.

Bedømmelseskriterier:

- A: Klar beskrivelse af projektets formål og forskningsspørgsmål/forskningshypotese
- B: Projektets relevans samt originalitet og nyhedsværdi af forskningen i forhold til program-
mets overordnede formål
- C: Projektets forskningsmæssige kvalitet – teoretisk og i forhold til design/metode
- D: Projektets faglige forankring i et udviklings- og forskningsmiljø på én af professionshøj-
skolerne
- E: De ansvarlige forskeres kvalifikationer
- F: Projektets plan for videnomsætning gennem uddannelse, formidling eller udviklingsaktivi-
teter

Der er i alt indkommet 12 ansøgninger, hvoraf 5 har opnået støtte. Alle ansøgere har mod-
taget skriftligt svar på deres projektansøgning og de støttede projekter er offentliggjort på
Professionshøjskolernes hjemmeside.

3.4 Programmets projekter

	Projekt titel	Bevilget beløb
VIA-Social	Hvilken betydning forskellige deltagerforudsætninger har for opfattelser af studieaktivitetsmodellen. Projektleder: Anders Bøggild Christensen, cand.scient.pol., Ph.d. stipendiat	757.540
UCSJ (UC Absalon)	Epistemiske strategier i studieaktivitetsmodellen Projektleder: Niels Henrik Helms, forskningschef, Ph.d.	436.800
PH Metropol	Studieaktivitetsmodellen som fælles udviklingsredskab i interprofessionel- le undervisningsforløb Projektleder: Camusa Hatt, Lektor, Cand.mag.	536.400
VIA-Erhverv	Didaktiske udfordringer i selvforvaltede læringsrum Projektleder: Verner Larsen, Lektor, Ph.d., (Manager of Program for Educati- onal Research)	602.620
UCL	Blended learning i studieaktivitetsmodellen – et professionsdidaktisk design Projektleder: Henriette Vognsgaard, Lektor og Master i Leadership and Inno- vation in Complex Systems	667.903

4. Projektets resultater

Afsnittet indeholder et kort resume af de enkelte projekter og dets væsentligste resultater. Styrelsen får derudover tilsendt short paper fra hvert projekt, som bliver udgivet i forbindelse med den afsluttende konference. Afslutningsvist sammenfattes de centrale konklusioner på forskningsprogrammet.

4.1 Hvilken betydning forskellige deltagerforudsætninger har for opfattelser af studieaktivitetsmodellen

To af de primære intentioner bag studieaktivitetsmodellen er at kommunikere forventninger om studieindsatser til de studerende og dermed skabe fundamentet for en forventningsafstemning mellem uddannelse og studerende samt at øge de studerendes studieaktivitet. Det er relevant at undersøge, om studieaktivitetsmodellen gør det lettere eller sværere for de studerende at fortolke, hvad det vil sige at være studerende på en professionshøjskole. Dette spørgsmål har en særlig dimension, fordi studerende har forskellige forudsætninger for at indgå i en uddannelsessammenhæng. Spørgsmålet er, om studieaktivitetsmodellen bidrager til at hæmme eller fremme social mobilitet blandt studerende med en uddannelsesfremmed baggrund.

Projektet undersøger, hvilken betydning forskellige deltagerforudsætninger har for opfattelser af studieaktivitetsmodellen. Det undersøges, i hvilket omfang modellen bidrager til at skabe tydelighed omkring krav og forventninger og dermed fx kan medvirke til at nedbryde barrierer for studerende med uddannelsesfremmed baggrund. Endelig ser projektet på de studerendes selvansvar og forholdet mellem studerende og uddannelsesinstitution.

Analysen er baseret på en spørgeskemaundersøgelse blandt 3. semesterstuderende på 7 uddannelser på VIA University College. Svarprocenten er 49%. Der er endvidere gennemført 7 fokusgruppeinterview – et på hver uddannelse med 2-7 deltagere. Endelig er gennemført 9 individuelle interview. De studerende har selv meldt sig til interview. De tre datakilder bidrager hver for sig til at belyse problemstillingerne.

Undersøgelsen viser overordnet, at en del studerende har behov for en tydeligere rammesætning og studieunderstøttende muligheder for at kunne navigere som studerende og øge studieintensiteten i en studiekontekst, hvor en betragtelig del af studiet består i ikke-skemalagte aktiviteter.

Det overordnede resultat omfatter ret forskellige typer af behov og problemstillinger. På alle studier ønsker studerende relevant og givende undervisning på et højt niveau, hvor der er gode relationer og interaktion mellem studerende og undervisere. Der kan imidlertid være faktorer på uddannelserne, der vanskeliggør at dette lykkes, ligesom der kan være forskellig karakter af rammesætning af den tid, hvor de studerende ikke deltager i direkte undervisning. På nogle studier er der en meget klar studieplan, nogle klare målsætninger, et højt undervisningstimetal og en tilpas skitsering af studieaktiviteter, hvor der ikke er undervisere til stede. På disse studier efterspørges i mindre grad yderligere rammesætning eller en studieaktivitetsmodel.

På andre studier fremstår i de studerendes optik, at studieplanen er mere uklar, målsætningerne og krav til niveau lidt diffuse. Dette gælder særligt studier med et lavt undervisningstimetal (K1) og med ikke særlig udviklet beskrivelse af studieaktiviteter udenfor den

direkte undervisningstid (K2, K3 og K4). På disse studier efterspørger de studerende generelt mere klarhed.

4.2 Epistemiske strategier i studieaktivitetsmodellen

Projektet formål er at skabe større forståelse af og udvikle et handlingsrum i forhold til de studerendes udvikling af en professionsidentitet. Det undersøges om og hvordan rammesætningen af de forskellige aktiviteter i studieaktivitetsmodellens kan understøtte udvikling af professionsidentitet. Der er særligt fokus på en forståelse af de epistemiske kulturer, der udfolder sig i de studerendes aktiviteter såvel som i de hensigter, der ligger bag og som udtrykkes gennem uddannelsernes planlagte aktiviteter. Der vil være fokus på, hvordan aktiviteten iscenesættes, og indgår i de studerendes forståelse. Projektet er organiseret omkring en række delprojekter forankret i forskellige faglige uddannelsesmiljøer.

Det teoretiske afsæt er en tilpasset udvikling af Knorr Cetinas begrebssæt om epistemiske kulturer og epistemiske maskiner. I projektet afdækkes de forskellige professionsuddannelsers forståelses- og handlingsrum i indramning af studieaktivitetsmodellen med henblik på at skabe et videns- og muligt handlingsgrundlag for en videre udvikling.

Resultaterne af de enkelte delprojekter viser, at der er mange forhold på spil for de studerende, og for mange er der usikkerhed om og i forhold til, hvad der er uddannelsernes hensigter. Alene transmissionen fra at være i ungdomsuddannelse eller måske i midlertidigt job til at være studerende med et omfattende ansvar for valg af indhold og retning, som igen er med til at definere ikke alene hvilken profession, de er på vej til at blive en del af, men også hvordan de vil folde denne profession ud, skaber usikkerhed og udfordring. Det mødes af nogen med afvisning, men mange af de studerende der har været involveret i projektet tager aktivt denne udfordring op, diskuterer og forsøger at fortolke, hvad sigte og relevans er. Det konkluderes, at en øget afstemning og udvikling af forståelsesramme mellem underviserne og også den pædagogiske ledelse, ville kunne skabe større gennemskuelighed for de studerende, og dermed også mere hensigtsmæssige handlings- og refleksionsrum. En øget anvendelse af studieaktivitetsmodellen, ikke som et normativt, men som et refleksivt medie, vil kunne understøtte den gensidige forståelse mellem uddannelse forstået som formel rammesætter, undervisere som didaktiske designere med specifikke hensigter og studerende som aktører i egne læreprocesser på vej mod professionsidentiteter.

4.3 Studieaktivitetsmodellen som fælles udviklingsredskab i interprofessionelle undervisningsforløb

Projektet skal udvikle og kvalificere brugen af studieaktivitetsmodellen i interprofessionelle undervisningsforløb ved professionshøjskoler. Endvidere skal det skabe implementeringsstrategier og viden om, hvordan studieaktivitetsmodellen kan udgøre et dynamisk fælles udgangspunkt for undervisere i forhold til tilrettelæggelse og gennemførelse af veltilrettelagte, motiverende og engagerende forløb af høj faglig kvalitet for både studerende og undervisere. Det forventes, at deltagere i projektet udvikler viden om og kompetencer i effektiv og nyttig anvendelse af studieaktivitetsmodellen i interprofessionelle undervisningsforløb ved professionshøjskoler.

Projektet er et forskningsprojekt inspireret af aktionsforskning og eksperimenthjulet (<http://uddannelseslaboratoriet.dk/>), som udføres i et samarbejde mellem Institut for Ernæring og Jordmoderkundskab og Institut for Ergoterapi og Fysioterapi, PH Metropolit.

Projektet var forankret i et 10 ugers tværprofessionelt modul på professionshøjskolen Metropol. Otte undervisere var tilknyttet forløbet med 4 hold studerende (i alt ca. 100 studerende). Tre af underviserne var tilknyttet projektet som medforskere og samarbejdede om først udvikling og planlægning af undervisningsforløbet og derefter gennemførelse.

Data er indsamlet med et mixed method design, der genererede eksperimentdata fra underviserens samarbejde omkring studieaktivitetsmodellen, samlet i eksperimentforløbet via feltstudie og interview. Der er herudover gennemført en baseline og en follow-up undersøgelse bestående af dels en kvantitativ spørgeskemaundersøgelse blandt studerende, fokusgruppeinterview med undervisere og dels fokusgruppeinterview med studerende.

Eksperimentet, som gennemførtes i projektet, viste at Studieaktivitetsmodellen i interprofessionelle forløb kan bruges som et medium til didaktisk dialog for undervisere i samarbejdet omkring planlægning af forløb og at den udfordrer et traditionelt undervisningsparadigme, hvor læring tænkes helt afhængig af undervisers formidling af stof. Brugen af modellen betød, at undervisere var nødt til at finde et fælles udgangspunkt omkring pædagogik og didaktik. Modellen oplevedes dog ikke meningsfuld at inddrage undervejs i undervisningsforløbet af hverken undervisere eller studerende eller ved evaluering af forløbet.

Modellen gav mulighed for udviklende diskussioner både for studerende og undervisere, men dens nuværende indhold og grafiske form skabte også tidsrøvende diskussioner uden konklusioner om berettigelsen af modellens kategori 3 og 4 samt fordeling og tidsforbrug for læringsaktiviteter.

Studieaktivitetsmodellen har potentiale til at støtte studerendes overblik over forløb og deres aktive deltagelse i disse. Den kan give forståelse af sammenhæng mellem læringsaktiviteter og formål med undervisningen og den kan give en forståelse af underviseres forventninger til studerendes studieintensitet og arbejdsformer. Dette kræver dog, at undervisere får afklaret fælles læringssyn og forventninger til forløb og til studerende, herunder udvikler en fælles forståelse for studieaktivitetsmodellen. Endelig skal modellen tilpasses og integreres i modul/semester af undervisere.

Sammenfattende mente både studerende og undervisere, at studieaktivitetsmodellen har et potentiale. Undervisere fremhæver, at det er nødvendigt, at der afsættes tid og etableres aktiviteter med det formål at udvikle underviseres forståelse for og anvendelse af modellen. Det er ikke en model der i sig selv, af hverken undervisere eller studerende, oplevedes som relevant, nødvendig og motiverende. Undervisere oplevede den i udgangspunktet som et udefrakommende og forstyrrende krav om dokumentation af aktivitets- og timeforbrug. Studerende fremhævede, at deres motivation ikke kunne stimuleres af en model, men af deres konkrete møde med deres undervisere.

4.4 Didaktiske udfordringer i selvforvaltede læringsrum

Projektet har til formål at udvikle ny viden om selvforvaltede læringsrum, som både studieaktivitetsmodellen og de forskellige problembaserede pædagogikker inden for professionsuddannelserne betoner. Projektet vil fokusere på typer af læringsrum, som har en høj grad af selvforvaltning, og hvor moderne undervisningsteknologier skaber dynamik i tid og rum.

Tidligere udviklingsarbejder med studieaktivitetsmodellen har tematiseret dilemmaer mellem graden af underviserstyring og studerendes selvforvaltning samt mellem uddannelsens krav og de studerendes forventninger. Selvom sådanne dilemmaer er et grundvilkår i de problembaserede læringsmiljøer, er der behov for yderligere viden om, hvordan de udfolder

sig i professionsuddannelsernes praksis, og hvilke didaktiske udfordringer, de skaber inden for disse miljøer.

Med udgangspunkt i uddannelsessociologiske teorier vil projektet belyse og begrebsliggøre forskellige former for strukturering af selvforvaltede læringsrum, hvordan studerende med forskellige baggrunde (kapitaltyper) møder uddannelsens krav inden for disse, og hvordan

Der indgår to uddannelser i projektet. Der er på begge uddannelser intentioner om selvforvaltning inden for de problembaserede læringsforløb (PBL). På professionsbacheloruddannelsen (BK-uddannelsen) er disse intentioner udmøntet i projektarbejde som omdrejningspunkt i studiet, hvor projektet på 3. semester er baseret på en virksomhedscase og optager ca. 75 % af studiet fordelt over kategori 2, 3 og 4 i Studieaktivitetsmodellen.

På erhvervsakademiuddannelsen (RD-uddannelsen) indgår PBL ikke som gennemgående projektarbejde, men som korterevarende forløb på både 2. og 3. semester. Der veksles her mellem lektionsbaseret undervisning i en periode, som efterfølges af et PBL-forløb rammesat gennem 7-trinsmodellen.

Det pointeres af underviserne, at studiearbejdsprocesserne er det centrale, herunder ikke mindst de generiske kompetencer, der er forbundet hermed. I BK-uddannelsens læreplans tekster rummer selvforvaltning overordnet to aspekter. Det ene aspekt vedrører den studerende som lærende subjekt. Der lægges op til den enkelte studerendes selvstændige valg, stillingtagen og refleksion, især ved at fremhæve portfolioarbejde med inddragelse af egne erfaringer og vurderinger af læringsmål og læringsstil. Samtidig er det faglige indhold nedtonet og bliver først synligt og konkret i underviserteamets interne undervisningsplaner. Den umiddelbart svage rammesætning af det faglige indhold sammenholdt med fremhævelsen af den studerende som selvstændigt lærende subjekt ligger i tråd med grundintentionerne i PBL. Den pædagogiske diskurs udtrykker således en knower-kode, som udviser mange af de træk, som er betegnet som usynlig pædagogik, idet denne også har opmærksomheden på den lærendes indre tilegnelsesprocesser frem for præstationer efter en ydre fastsat standard.

Det andet aspekt af selvforvaltning udtrykkes i beskrivelserne af projektmodellen og virksomhedscasen. Her knyttes selvforvaltning sammen med begrebet professionalisering, hvori ligger forventninger om den selvstændighed og ansvarlighed, det kræver at arbejde som professionelle bygningskonstruktører. Af underviserens tolkninger af læreplansteksterne bliver det tydeligt, at selvforvaltningsforståelsen knyttes til professionsidentiteten, og at projektarbejdet skal formidle en sådan. I den forbindelse fremhæver underviserne de faglige mål som gældende for alle. Individuelle læringspræferencer kan derfor alene udspille sig inden for den arbejdsdeling, som den studerende kan aftale sig til inden for projektgruppen.

I udgangspunktet lægger læreplan og undervisere vægt på, at den lærendes dispositioner og præferencer skal komme til udtryk gennem selvstændige valg vedrørende læringen samt gennem at udvikle generiske færdigheder i forhold til problemløsning. Dette udtrykker umiddelbart Knower-kode-intentioner, som er indeholdt i PBL tænkningen, og som har usynlighed som grundegenskab. I senere faser af forløbene forskydes vægten over på reproduktion af et bestemt fagligt vidensindhold. Disse skift forøger kompleksiteten og flertydigheden, idet der i nogle sammenhænge signaleres til den studerende om at vælge sine egne mål, rammer og stier, og i andre sammenhænge, at der skal reproducere et bestemt fagligt indhold.

Studiemotivation og -intensitet ser ikke ud til i nævneværdig grad at påvirkes gennem selve studieaktivitetsmodellen, men snarere gennem PBL-forløbene, især de længerevarende

forløb. Tre forhold er i den forbindelse afgørende: 1) at PBL-forløbene muliggør de studerendes identifikation med det professionelle virkefelt, 2) at der etableres indbyrdes forpligtelse og ansvarlighed i projektgrupperne og 3) at der udvikles et sprog, der kan differentiere mellem de nævnte usynlighedselementer.

4.5 Blended learning i studieaktivitetsmodellen – et professionsdidaktisk design

Projektets formål er at skabe viden om, udvikle og kvalificere studieaktivitetsmodellens brug af 'blended learning'-formater understøttet af forskellige læringsteknologier i studieaktivitetsmodellen ved professionshøjskoler. Det er båret af et dobbelt perspektiv: dels at kvalitetssikre forholdet mellem uddannelsesdesign, didaktik og læringsteori, dels at understøtte og udvikle læringskompetencer og 'digitale literacies' med fokus på transformativ læring hos både studerende og undervisere.

Projektet undersøger læringspotentialer ved at anvende 'Blended learning'. Den grundlæggende antagelse er, at "Blended learning" er andet og mere end en særligt tilrettelagt aktivitet i og uden for det fysiske og tidsbestemte 'klasseværelse'. I blended learning konstruerer aktørerne (studerende og undervisere) læring og samskaber viden på nye måder i læringsrummet. IT indgår i dag i mangfoldige former for læring og undervisning. Ikke bare i den undervisning, der initieres af underviseren, men i alle de rum, hvor der indgår studieaktiviteter med henblik på læring og er derfor et vigtigt element i forhold til udfoldelse af studieaktivitetsmodellen.

Projektet er metodisk inspireret af design based research og gennemføres i samspil mellem Pædagog-, Administrationsbachelor- og Socialrådgiveruddannelsen og intern forskningsenhed i University College Lillebælt samt Aalborg Universitet. Design based research sigter på både at forstå og bidrage til forbedringer af konkret uddannelsespraksis.

Danskstuderende på den netbaserede læreruddannelse på University College Lillebælt har i 2016-17 deltaget i tre moduler gennem klasserumsbaserede seminarer og Adobe Connect-baserede webinarer samt underviser- såvel som selvorganiseret gruppearbejde. Projektet undersøger med udgangspunkt i studieaktivitetsmodellen, hvordan forskellige former for deltagelse og initiering opstår i relationer mellem tid, rum, modaliteter og materialiteter både face-to-face (FTF) og online i disse undervisningsforløb.

De studerende på netuddannelsen har aktivt valgt en uddannelse, hvor læring primært foregår online. Vores undersøgelse viser, at de studerende prioriterer en logistisk fleksibilitet i forhold til familie- og arbejdsliv i deres valg af netuddannelsen, men at fleksibiliteten også udfordrer måder, de kan lære og være aktive på. Således opleves gennemgående et behov hos de studerende for en lærerstyret, instruerende undervisning, der umiddelbart synes at udfordre studieaktivitetsmodellens differentierede ramme om og forståelse af aktivitet. Lærerstyrede aktiviteter har dog, som undersøgelsen viser, forskellige fremtrædelsesformer på tværs af fysiske og online rum, hvor for eksempel seminarer udfoldes omkring samtale i et fysisk, synkront rum og webinarer giver mulighed for at deltage synkront, men også for at optagelser af fx underviserens oplæg kan tilgås efter undervisningen via et link.

Data viser, at aktivitetsmønstre i praksis ikke er forudsigelige eller afgrænsede begivenheder eller handlinger; de emergerer derimod af og i de sociomaterielle relationer, som de er betinget af. Således opstår aktiviteter initieret af studerende i forbindelse med kategori 1 i studieaktivitetsmodellen, dvs. lærerinitierede læringsformer, og ikke kun i forbindelse med kategori 3, dvs. aktiviteter initieret af studerende, hvor læreren er fraværende. Vi argumen-

tere for at relationer mellem humane og materielle aktører skaber varierede læringsformer, hvor aktivitet og initiering ikke er klart definerede inden for grænserne af instruerende, medierede eller blandede tilgange til undervisning og læring. Den videre forskning i studieaktivitet på UCL fokuserer således på at udvide vores forståelse af disse konkret opståede og muterende former for studieaktivitet, og hvordan de kan inspirere til udvikling og innovation af design for fleksible og engagerende læringsmiljøer.

4.6 Konklusioner og perspektiver

De overordnede konklusioner og perspektiver på tværs af de 5 projekter sammenfattes nedenstående.

Studieaktivitetsmodellen synes at have et uudnyttet potentiale til at støtte op om de studerende selvstændige arbejde i professionsuddannelserne, herunder kommunikere om den fælles ramme for at tale om undervisning og selvstændige studieaktiviteter. Modellen synes ikke kendt, anerkendt og anvendt af både studerende og underviserne i det omfang, der kunne forventes med den fælles UC sektor beslutning i 2013 om udbredelse af modellen for undervisnings- og læringsaktiviteter i de danske professionshøjskoler. Hermed indikeres, at der er et udviklingspotentiale, hvad angår underviserne og studerendes systematiske og praktiske anvendelse af modellen, hvad enten modellen anvendes som kommunikation om forventningerne om professionskvalificering i uddannelserne eller som didaktisk refleksion med en opmærksomhed rettet mod faglige sider ved professionsuddannelsen.

Studieaktivitetsmodellens formål kan alene indfri sit potentiale om gennemsigtighed og forventninger, hvis den bliver kendt, anerkendt og anvendt på et mere systematisk grundlag i sektoren. Den digitale tilgang ser imidlertid ud til at aktivere studerende på nye og hermed ukendte måder for studier.

Alle fem forskningsprojekter har opmærksomheden rettet mod vidensudviklingen i professionsuddannelserne og mulighederne for i praksis at udøve professionernes virksomhed. Forholdet mellem formel uddannelse og professionsudøvelse står centralt, hvor studieaktivitetsmodellen kan udvide det didaktiske refleksionsrum i den formelle professionskvalificering og den praktiske professionsudøvelse.

Studieaktivitetsmodellen har fire centrale kategorier af studieaktiviteter, der påvirker professionsudøvelsen i spændingen mellem formaliseret læring og den ikke-formaliserede læring. Det er væsentligt, at fremtidig forskning i højere grad skaber viden om samspillet mellem de fire studieaktivitetskategorier og deres samlede betydning for studier i og med professionsudøvelsen.

En overordnet konklusion for alle fem projekter, forskellighederne ufortalt, er, at skelen mellem professionsuddannelse og professionsudøvelse mere dækkende kunne reflekteres gennem forholdet mellem professionskvalificering og professionsudøvelse, fordi professionskvalificering kan foregå gennem flere læringsrum. Den fremtidige forskning kan i større grad få indsigt i, hvordan den praktiske professionsudøvelse påvirkes af det formelle og uformelle samspil mellem kvalificeringsprocesserne på disse forskellige arenaer i studieaktivitetsmodellen.

Desuden er der flere forhold, der peger på, at professionsudøvelsen påvirkes af læringsprocesser, der kan have andre formål end at forbedre den praktiske kvalitet af professionsudøvelsen. For eksempel kan det nævnes at større effektivitet og bedre ressourceudnyttelse både i praksis og på uddannelserne spiller en betydelig rolle for anvendelsen og forståelsen

af studieaktivitetsmodellen. Projekternes forskning i og med studieaktivitetsmodellen gør op med den traditionelle forestilling om, at god praksis direkte kan kobles til videnskabelig viden og generaliserbare regler, fordi projekterne peger på betydningen af situationsbestemt dømmekraft gennem modellens fire kategorier.

Professionskvalificeringen og professionsudøvelsen er således knyttet til både en generel og en situationsafhængig viden, mellem en handlingsorienteret nærhed, og en refleksiv distance. Dette aktualiserer fortsat behovet for at se nærmere på studieaktivitetsmodellens potentialer og virkemidler for at fremme professionsudøvelsen. Praksis er optaget af praksisviden, og det at kunne anvende og handle på baggrund af viden. Uddannelserne lægger vægt på den teoretiske og generelle viden. I dette ligger der en spænding ikke blot mellem forskellige vidensformer, men også mellem forskellige kvalificeringsarenaer i forhold til, hvad der skal til for at forbedre kvalificering og udøvelse af en profession.

Kendskab til, anerkendelse af og den praktiske anvendelse af studieaktivitetsmodellen kan formentlig afstemme forventningerne i større eller mindre grad til disse forskellige kvalificeringsarenaer. Forskning i studieaktivitetsmodellen har været optaget af, hvordan modellen gennem formaliserede og uformaliserede former for undervisning og studieprocesser kunne bidrage til at udvikle kvalifikationer, der kræves i god professionsudøvelse. Modellen lægger vægt på at den lærende selv er aktør i læringsprocessen uanset om kvalificeringen sker i uddannelsen eller i praksis.

Studieaktivitetsmodellen er en model for uddannelse, organisering af indholdet, tilrettelæggelse af undervisning og undervisernes strukturering af, hvordan de studerendes læring kommer i fokus. Denne tilgang står stærk i de fem projekter, hvor udgangspunktet er læringsforskning, der retter søgelys mod de lærende som aktør i uddannelsen. Didaktikken har traditionelt haft fokus på de studerendes læringsprocesser. Det har betydet undersøgelser i, hvordan organiseringen af undervisningen og undervisernes rolle i læringsprocessen. I denne form for læringsforskning er den didaktisk tilrettelagte uddannelsessituation blot en af flere kontekster for analyse af kvalificering.

Den overordnede konklusion af de fem forskningsprojekter er derfor, at studiet af kommunikation i studieaktivitetsmodellen i sit udgangspunkt tager afsæt i den lærende og den aktivitet, som disse indgår i, hvad enten det er med intentionen med at lære eller læring skal ses som et resultat af de ikke-intenderede processer. Selv om de didaktiske undervisningssituationer er designet med læring som hensigt, sker læringen tilsyneladende mere effektivt i uformelle situationer i spændingen mellem et individuelt kognitivt perspektiv og et socialt-kontekstuel perspektiv.

I et kognitivt perspektiv er læring en individuel proces, hvor ændring af kognitive strukturer er resultatet. I det socialt kontekstuelle perspektiv er læring mere en socialiseringsproces, hvor de studerende gradvis socialiseres til en selvstændig deltagelse i den uddannelsesmæssige praksis. I et sådant perspektiv er opmærksomheden rettet mod den sociale struktur, som de studerende indgår i. Fokus i projekterne er i overvejende grad aktørernes deltagelse i denne sociale praksis.

Der kan trækkes tre overordnede konklusioner frem fra forskningsprojekterne i og omkring studieaktivitetsmodellen:

- 1. Det angår en bedre tilrettelæggelse af koblingen mellem teori og praksis i professionsuddannelserne.**

Dette er en generel problemstilling i professionsuddannelserne, hvor det ser ud til at en del teori på studiet ikke opleves relevant for det de studerende skal gøre og anvende i praksis. Det drejer sig om at tydeligere sammenhæng mellem studerendes muligheder for koblingen mellem teori og praksis.

Det ser ud til, at der er et udtalt behov for, at underviserne på professionshøjskolerne og aftagerne i praksis skal bidrage til udviklingen af hinandens forskellige læringsarenaer. Forholdet mellem læring af professionernes teorigrundlag og kunne anvende dette grundlag i praksis kan opleves konfliktfyldt. Forholdet mellem teori og praksis er et særkende for professionsuddannelserne i vekselluddannelserne, idet undervisningen og bearbejdningen af et fagligt indhold er bygget op omkring en vekslen mellem teoretisk undervisning og praktisk anvendelse. Tendensen i projekterne peger på, at de studerende ikke gennem studieaktivitetsmodellen får tilstrækkelig støtte og hermed et udbytte af modellens kommunikative og didaktiske potentialer i studietilrettelæggelsen i forhold til en produktiv integration af teori og praksis.

2. Det angår en sammenhængende anvendelse af modellens forskellige kategorier.

Det forekommer utydeligt for studerende, hvordan der er sammenhæng mellem kategori 1 – det der på engelsk omtales som "Instructional Clarity". Virkningen af formidling og instruktion er stærkere end det tidligere har været antaget. Disse resultater rejser spørgsmålet om, hvilke funktioner af formidling og instruktion, der er forbundet med stærkere gevinster i de studerendes præstationer.

Kategori 2 kunne omtales som "Cognitive activation". I denne type studieaktiviteter er det afgørende, hvad studerende selv eller i grupper skal gøre med indholdet. Det betyder at formidling og instruktion skal opfordre og tydeliggøre betydningen for og tilknytning til faget, når studerende skal bearbejde indholdet selvstændigt.

Den tredje kategori (K3) ser ud til at være et problematisk felt, hvor der er et fortsat behov for afklaring af rammesætning. K3 angår det at kunne arbejde selvstændig med studieaktiviteter, at kunne stille spørgsmål til stoffet og på denne baggrund udvikle begrundede svar, der kan anvendes til en konstruktiv integration af teori og praksis. Her skal de studerende i højere grad understøttes i at kunne begrunde deres svar, eller uddybe deres forståelser, herunder komme med andre fagligt relevante eksempler samt støttes fagligt. Hvis studieaktiviteterne i K3 skal udfolde sit potentiale, er der et udtalt behov for yderligere at lære de studerende nogle relevante læringsstrategier.

Kategori 4 – der også kan omtales som "Supportive climate" – er det centralt, at der er et støttende studiemiljø baseret på gensidig respekt og hvorvidt studerende i en formaliseret ramme gives mulighed for at kunne udtrykke forståelse sprogligt samt løbende kunne modtage og anvende feedback fra underviserne. Der er et behov for at udvikle en positiv tilgang til diskussion af fejl og misforståelser som en del af læreprocesserne, herunder refleksion og analyse af relationen mellem uddannelses- og praksiskonteksten. Det er understøttet, hvorvidt det støttende klima kan forventes at have direkte eller mere indirekte effekter på studerendes præstationer. Det kan antages, at et støttende klima har en mere direkte effekt på studerendes motivation og deres indsats og en mere indirekte virkning på deres faglige præstationer.

Studieaktivitetsmodellen som en sammenhængende analytisk ramme, hvor der arbejdes med didaktisk udvikling af undervisning og formidling (kategori 1), de studerendes kognitive aktivering og samarbejde (kategori 2), de studerendes selvstændige bearbejdning af indhold gennem viden om og anvendelse af læringsstrategier (kategori 3), og et

støttende studiemiljø (kategori 4) gennem en positiv tilgang til fremlæggelse af fejl og misforståelser for at lære, skal udvikles, således at alle interventionsformerne didaktiseres med reference til en forløbende debat om kvalitet i uddannelse.

3. Det angår en systematisk udvikling af professionsdidaktik og underviseres pædagogiske kompetencer

Gode undervisere er helt centrale for de studerendes læring, hvorfor der bør gøres en større indsats for, hvordan studieaktivitetsmodellens kategorier kontinuerligt udvikles og anvendes. Dertil kommer, at underviserens pædagogiske kompetencer med krav om dokumenteret progression og viden om professionsdidaktik systematisk skal sikres. Der er således fortsat behov for empirisk undervisningsforskning dels i relation til modellens praktiske anvendelse og dels i relation til den praktiske udførelse af såvel underviserinitieret som studenterinitieret aktiviteter.

4.7 Andre projekter tilknyttet professionshøjskolerne

Der pågår en række aktiviteter knyttet til kvalificering og implementering af studieaktivitetsmodellen i UC sektoren. Den viden, der genereres her, formidles primært via eksisterende forsknings- og uddannelsesnetværk. Det er ikke i indeværende forskningsprogram søgt at opnå et samlet overblik over disse aktiviteter, med der gives som en del af afrapporteringen to eksempler på projekter med fokus på studieaktivitetsmodellen som er gennemført uden bevilling fra forskningsprogrammet.

Det ene er forankret i UCN Teknologi og gennemført af Gianna Bellè, Anita Lykke Clemmensen, Ulla Lunde Ringtved and Christian Wahl. Projektets titel er "Aktiviteter og Læringsmål i et Learning Analytics perspektiv". Projektets formål er at understøtte studerende i selvinitierede studieaktiviteter og at fremme deres forståelse af egen læring gennem IT understøttende platform. Projektet bidrager dermed til at kvalificere UC sektorens indsigt i studieaktivitetsmodellens aktiviteter.

Det andet projekt er forankret i UCL med fokus på temaet "Digitalt værktøj til undervisningsplanlægning". Projektets primære fokusområde er forskningsprogrammets tredje spørgsmål omhandlende i hvilken udstrækning implementeringen af studieaktivitetsmodellen påvirker videndeling om pædagogik og didaktik på tværs af uddannelser og institutioner, således at der fremmes god praksis samt effektive koncepter for uddannelse og studenterdeltagelse. I projektet er der udviklet et digitalt værktøj til implementering af studieaktivitetsmodellen på tværs af uddannelser i UCL. Hensigten med værktøjet er for det første at skabe tydelige rammer for tilrettelæggelsen af undervisning og derved understøtte samarbejdet mellem undervisere på tværs i UCL samt tydeliggøre forventninger til undervisningsindhold på et tidligt tidspunkt i undervisningsplanlægningen, således at der bliver transparens mellem undervisningsaktiviteter og deres indplacering i studieaktivitetsmodellens fire kategorier.

5. Informationsaktiviteter

Forskningsprogrammet har været understøttet af forskellige typer af informationsaktiviteter. Formidling på professionshøjskolernes hjemmeside har sikret den brede formidling til pro-

jektets interessenter, herunder særligt institutionernes undervisere. Forskningsprogrammet er præsenteret på sektorens fælles hjemmesiden ligesom calls er annonceret her.

Forskningsledelsen har afholdt møder med projektlederne både som bilaterale møder og som fællesmøde. Formålet med dette har været dels at understøtte kvalificering af det enkelte projekt og dels at understøtte videndeling mellem de enkelte projekter.

Forskningsledelsen har formidlet status på projekterne dels til følgegruppen og dels til Styrelsen for Forskning og Uddannelse.

Afslutningsvist afholdes der en Forskningskonference den 22. marts 2018, hvor projektets resultater fremlægges. Resultater vil indgå i UC sektorens videre arbejde med studieaktivitetsmodellen sammen med de øvrige indsatser, der er gennemført i 2017 som et led i UC Rektorkollegiets strategiske indsatser.

6. Afrunding

Alle involverede i forskningsprogrammet har bidraget til nyttig viden om studieaktivitetsmodellen, som vil understøtte den videre tværgående indsats i UC sektoren i forhold til at udvikle uddannelsernes kvalitet via kvalificering af studieaktivitetsmodellen. Bevillingen fra Uddannelses- og forskningsministeriet har været central for at forskningsprogrammet kunne gennemføres.

